

РЕЦЕНЗИЯ

От: Проф. Валентина Боянова Петкова-Димитрова д.ф., Зам.-ректор по наука и акредитация, Медицински Университет – София, член на научно жури, включена със Заповед R-109-173 от 23.04.2021г. на Ректора на Медицински университет - Варна

Относно

Конкурс: АД“ Професор“ в област на висшето образование“3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление, по научна специалност „организация и управление извън сферата на материалното производство“ към МУ-Варна, Медицински колеж, УНС „Помощник фармацевт“, съгласно обява в Държавен вестник, бр. 17 /26.02.2021 г.

Единствен кандидат доц. Антоанета Здравкова Цветкова, д.и. -директор Медицински колеж-Варна, МУ-Варна

Биографични данни

Доцент Антоанета Здравкова Цветкова, д.и. е родена 1971г. Възпитаник е на ЕСПУ “В. Левски“, гр. Шумен. През 1992 г. успешно завършва Медицински колеж на Медицински Университет – Варна, като бакалавър по Здравен мениджмънт. През 2008г. придобива магистърска степен по Здравен мениджмънт във МУ-Варна, а през 2021г. придобива и магистърска степен като „Експерт здравни технологии“ в МУ-София. 2015г. успешно защитава дисертационен труд на тема: Социални и фармакоикономически аспекти при употребата на лекарствени продукти, отпускани без рецепта“ и придобива ОНС „доктор“ по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“.

Трудовият ѝ път започва като фармацевт във Военноморска болница – Варна. След това е работила като дилър продажби болничен пазар към склад „Санита-трейдинг“, работила е в аптеки „Медикус“ , „ Галантус“. Била е хоноруван преподавател в МУ-Варна за 1 година. В периода 2010 – 2021 година последователно заема длъжностите асистент, доктор, доцент, редовен докторант към катедра „Икономика на здравеопазването“, специалност „Здравна икономика“. От 2010г. след конкурс е назначена за асистент, ръководител на УНС „Помощник-фармацевт“ в Медицински колеж, МУ-Варна, където работи и до сега. 2015 г. е избрана за “доцент” по специалност: „Организация и управление извън сферата на материалното производство (по отрасли и подотрасли

„Здравеопазване“). Понастоящем заема поста директор на Медицински колеж към МУ – Варна.

Богатият ѝ трудов път представлява основа за нейната богата творческа дейност, тъй като ѝ дава досег до всички аспекти на фармацевтичната професия, които на по-късен етап да включи в своите научни проучвания.

Общо описание на представените материали:

Прегледът на представените документи показва, че процедурата по разкриване и обявяване на конкурса е спазена, документите са представени съгласно изискванията на Правилника за развитие на академичния състав на МУ- Варна.

От академичната справка на доц. Антоанета Цветкова, д.и. относно публикациите, цитиранията и научните профили на наукометричните показатели за заемане на академична длъжност професор се вижда:

Общ брой статии - 85, за доктор - 4, за доцент - 61., за професор - 20, две монографии, една книга. Публикации с IF 2 бр (IF 9,733), статии реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни SJR 8 бр, 36 - в международни научни списания, 34 - в български, h-index 5. Списък с цитирания, покриващи минималните изисквания за заемане на академична длъжност „професор“ общ брой точки - 120 (100 изискуем минимум).

В конкурса за професор участва с:

A1. Дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ Социални и фармакоикономически аспекти при употребата на лекарствени продукти, отпускани без рецепта. МУ-Варна; 2015.

B3. Хабилитационен труд – монография. „Регионална здравна политика-оценка и възможности за оптимизиране. Популяризиране на политики на община Варна свързани със здравето на жителите ѝ за периода 2015-2019 година. [монография]. Варна: МУ-Варна; 2021. 145 с. ISBN: 978-619-221-312-1.“

G5. Публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ или за присъждане на НС „доктор на науките“ „ОТС лекарствени продукти – пазар, аспекти на употреба, профил на потребителя –[книга дисертация]. Варна: МУ–Варна; 2021. 186 с. ISBN: 978-619-221-311-4. „

Г6. Статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация Статии и доклади, публикувани в научни издания, нереферирани списания с научно рецензиране - 5 бр

Г7. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове - 10бр

Представените материали покриват изискуемият минимум от (200 точки) - 205т

В статиите в конкурса за професор е самостоятелен автор – 3бр., първи автор – 6бр., съавтор – 6бр. По данни от приложената справка 5 от статиите са в (WOS) и покриват изискванията на МУ-Варна точките в графа Г да са 200 като 50 от тях да са от статии научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази кандидатката по този показател

Д. Списък с цитирания, покриващи минималните изисквания за заемане на академична длъжност „професор“ общ брой точки-120 (при 100т. изискуем минимум)

Приноси в област „ Оценка на здравните технологии“

Представените научни трудове в област „ Оценка на здравните технологии” са посветени на много актуален проблем в съвременното здравеопазване, а именно как системата на здравеопазване се повлиява от новите здравни технологии и какви мерки приема, за да осигури достъпа на пациентите до тях, чрез изграждане на подходящи механизми на политическо ниво. Съвременното здравеопазване е невъзможно без новите технологии във всички негови аспекти. Те подпомагат лекарите при правилната диагноза, пациентите при приема на лекарства, лечение и като цяло здравеопазването въвеждайки нови методи за лечение, които спестяват средства, време и подобряват качеството на живот. По тази причина изследването на мястото и необходимостта от подкрепа на навлизането на нови технологии в здравеопазването е важно за изграждане на общинската политика. Авторката изследва влиянието на новите технологии върху социално значими заболявания, като диабет, рак на млечната жлеза и новите медицински изделия. Тези изследвания са в рамките на община Варна като част от общинската здравна политика. По тази причина публикациите имат не само теоретично, но и практическо значение. Изследван е въпросът за оценката на здравни технологии като част от държавната политика, както и като част от общинската. Оценката на здравни технологии е въпрос, по който до момента има редица европейски проекти, включително проект на Директива за обединена оценка. Включването на регионалните власти в този

процес ще обогати гледната точка при подобни оценки, което е иновация в разбирането в България и е безспорен принос на публикациите в тази област. Представени са резултати от проучвания на автора в областта на диабета, рак на млечната жлеза в община Варна, като са изследвани честотата на болестността, използваните лекарствени продукти и заплатени средства от РЗОК.

Научни трудове в тази област съгласно приложената справка са №№Г6-3, Г6-4,Г7-9.

Приноси в област“ Управление и развитие на Фармацевтичните грижи“

Познаването на различните аспекти на лекарствената употреба води до минимизиране на рисковете от нея, увеличаване на положителните икономически ефекти върху системата и оказване на качествени фармацевтични грижи. Публикациите по темата потвърждават, че знанията и уменията на фармацевтите са използвани за анализ и оценка на ефектите на решенията на макро ниво, които влияят върху пациента в сферата на фармацията, като част от здравеопазването. Потвърждават концепцията на FIP "Фармацевтични грижи" като все по-нужна за по-доброто лекуване на българския пациент, което освен подобряване качеството и продължителността на живота оказва благотворно влияние и върху бюджета за здраве като спестява значителни средства. Безопасността на лекарствената терапия е глобален проблем и много държави я поставят на върха на своите национални здравни приоритети. Научните трудове в тази област доказват, че фармацевтичните грижи могат да намалят както броя на грешките, така и разходите, предизвикани от тях. Открояват водещата роля на фармацевтите за насърчаване на безопасността на пациентите на индивидуално ниво, както и на организационно и политическо ниво.

Научни трудове в тази област съгласно приложената справка са №№ Г6-1,2;Г7-1,2;Г7-4

Приноси в област „Маркетинг на ОТС лекарствени продукти“

Международните процеси и общите тенденции във фармацевтичния сектор рефлексират и върху промените на пазара на фармацевтичния продукт и върху профила на потребителя. Това налага да се анализират тенденциите и да се очертаят по-

съществените характеристики на променящия се статус и профил на съвременния потребител в условията на конкурентна пазарна среда в лекарствоснабдяването и лекарствообслужването у нас.

Научните публикации в тази област потвърждават световните тенденции:

- -растежът на глобалния пазар на ОТС, функционални храни и хранителни добавки се дължи и на повишаване на осведомеността относно превантивните здравни грижи в ежедневието на съвременния потребител, като по-голямата консумация на тази категория продукти е съпроводена и с лесен достъп в качеството им на ОТС продукти.
- Употребата на ОТС е обусловена от социално-медицински, икономически и организационни фактори. В процеса на реализация на ОТС продукти, върху обема на продажби определящо място заема рекламата във всичките ѝ форми.
- Изведените характеристики на потребителите на ОТС са в помощ за мениджъри на аптеки, аптечни складове, фармацевтични представителства за разработване на рекламни и промоционални кампании на ОТС продукти.
- Открояват се известни различия по отношение на нагласите за самолечение и демографските характеристики на пациентите в сравнение с потребителите на ОТС в други държави от ЕС.
- Разработен е алгоритъм на терапевтично поведение при пациенти с хронично незаразно заболяване (АР) десизионен анализ, чрез които е възможно да бъде постигнат контрол при правилно подбран ОТС АХ и да доведе до спестявания на средства за пациентите и на здравните и осигурителните институции.

Научни трудове в тази област съгласно приложената справка са с №№ Г5;г7-3;г7-5;г7-10; допълнителни статии-2

Приноси в област „Анализ на здравната система и регионална здравна политика”

Проблем при провеждането на общински политики е липсата на национална методика за оценката на въздействието на публичните политики върху здравето. Липсва методологична рамка, чрез която доказателствата за влиянието върху здравето на различни фактори на жизнената среда могат да бъдат ясно формулирани и изследвани. Извършен е анализ на законодателната наредба в областта на здравеопазването на национално и местно ниво съобразен с директивите на ЕС в областта на децентрализацията на дейностите на централната власт, регламентираща правата и

задълженията на местните власти. Изводите, анализите и препоръките са ценни поради факта, че са направени на базата на преки проучвания за периода 2015-2019 година с поглед върху реалната дейност и резултатите от заложените и проведени социални, превантивни, здравни проекти от автора. Анализа на здравни политики и резултатите от тях са в полза не само за Община Варна, а и за други общини, предвид факта, че задачите, механизмите на финансиране и националните програми, разгледани в научните трудове са едни и същи и че всички те са подчинени на единната здравна стратегия на Р. България, синхронизирана с тази на Европейския съюз. Потвърждава се идеята, че профилактичните програми са механизъм за подобряване на достъпността до здравни услуги. На основата на анализа и оценката са предложени аргументирано конкретни предложения и са защитени авторовите идеи за усъвършенстване на реформата:

- Повишаване здравната култура на населението чрез колаборацията между местната власт и университетите на територията на града и по-активното участие на гражданите би довело до повишаване на здравният му статус.
- Необходимо е да се приемат и утвърдят методи за оценка на направеното до момента от местната власт във функция „Здравеопазване“, за коректно отчитане на резултатите, да се очертаят тенденциите и да се определят бъдещите действия.
- Необходимо е изграждане на системен подход за провеждане на профилактични здравни програми като част от Регионалната здравна политика.
- На местно ниво е необходимо да се създаде интегриран подход към въпросите на профилактиката на неинфекциозните заболявания и задълбочаващите се здравни неравенства.
- Необходими са механизми, за подобряване взаимодействието и координацията между общините и органите на Министерство на здравеопазването.

Научни трудове в тази област, съгласно приложената справка са с №№ В.3,Г6-4, Г6-5, Г7-7,Г7-8, допълнителни статия-3

Участие в проекти (показател Е - изискуем минимум (100т)) предоставени материали 208т.

Доц. Цветкова участва в два национални научни и образователен проекта, и в два международни научни /или образователни проекта, съответно е академичен наставник в национален научен /или образователен проект-2бр. И има две участия в ръководство на

международен научен /или образователен проект-2бр. Съавтор е в едно учебно помагало и два учебника.

Ръководител е на трима дипломанти. Ръководител е и на двама докторанти.

1. Станила Серьожева Стоева, магистър фармацевт, защитил дисертация на тема "Нови аспекти в течнохроматографския анализ на Sarcosine в проби от биологичен и небологичен произход.

2. Станислава Георгиева, магистър фармацевт, дисертация на „Характеристика на острите медикаментозни отравяния във варненска област за 30 годишен период"

Учебно - преподавателската дейност:

От приложената справка за учебната натовареност на доц. А. Цветкова, става ясно, че тя е с над 10 годишен преподавателски стаж в МУ-Варна, като има изискуемият брой часове. За периода от 2010 до настоящият момент е имала преподавания в магистърска програма по дисциплината „Фармакоикономика“ на ФФ - Варна, лекции и упражнения в магистърска програма Фармацевтичен мениджмънт на ФЗО на МУ Варна по дисциплината „Приложни аспекти на икономическата теория в здравния и фармацевтичния сектор“, „Организация на работа и грижи при безрецептурно отпускани лекарствени продукти“, лекции и упражнения по дисциплините „Социална фармация и фармацевтично законодателство“ „Медицински изделия“ в МК Варна, ръководител на преддипломния стаж на помощник фармацевти и учебна практика в МК Варна. Участвала е в държавни изпитни комисии по специалност „Икономика на здравеопазването“, и в работни комисии към НЦОЗА по Оценка на здравните технологии за периода 2017-2019 г.,

Има активни научни профили в: Google Scholar, ResearchGate, ORCID; PUBLONS.

Участия в научни конференции 2015-2021г. За периода кандидатката има участие на над 30 научни форума в десет с пълнотекстови доклади в български научни форуми, 12 с международно участие, 8-международни.

Член е на: Европейската партньорска мрежа на СЗО „ Региони за здраве", БНДОЗ (Българско научно дружество по обществено здраве), Българската Асоциация по Фармакоикономика (ISPOR Bulgarian Chapter), Bulgarian Association of Sleep Apnea and Snoring, International Black Sea Otology and Neurotology Association, Bulgarian Academy of Sleep Medicine,

Заклучение

От направения анализ на научните трудове, научната активност, преподавателската дейност, научните приноси и доказателствата за тях може да се направи извода, че доцент Антоанета Цветкова, д.и. отговаря на всички критерии за присъждане на научното звание "професор". Тя е изграден и ценен преподавател, учен с богат опит, можещ да послужи за научни търсения и обучение на млади кадри в областта на социалната медицина и фармация. Тя напълно покрива изискванията за заемане на академичната длъжност "професор", съобразно ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда за придобиване на научните степени и заемане на академични длъжности в МУ, Варна.

Въз основа на всички гореизложени факти, документи и обстоятелства си позволявам да препоръчам на уважаемото жури да избере за професор в област на висшето образование“ 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. Администрация и управление, по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“ към МУ-Варна, Медицински колеж, УНС „Помощник фармацевт“, доцент Антоанета Здравкова Цветкова, д.и.

12.05.2021г.

София

РЕЦЕНЗЕНТ:

проф. Валентина Петкова-Димитрова, дфн